

Jouni Vilkkä

67462

Tutustuminen SDQ-mittariin

SDQ-mittari (Strenghts & Difficulties Questionnaire, suomeksi Vahvuuksien ja Vaikeuksien Kyselylomake mittari) on suunniteltu viittä eri tarkoitusta varten:

- (1) Ensinnäkin mittaria voidaan käyttää asiakkaiden (tutkittavien lasten) alustavaan arviointiin, käytettäväksi ennen ensimmäistä kliinistä arviointia. Asiakkaan vanhemmat ja opettajat voivat täyttää asianmukaiset lomakkeet ja vähintään 11-vuotias asiakas voi täyttää oman lomakkeensa itse. Mittarin tulokset vaikuttavat kliiniseen arvioon, sillä se voi tuoda esiin ongelmia, jotka muuten voivat jäädä huomaamatta, jos terapeutti keskittyy liikaa vaikkapa perhesuhteisiin. Mittarin perusteella voi olla myös tarpeen konsultoida lääkäreitä mahdollisen lääkehoidon suhteen.
- (2) SDQ-mittaria voidaan käyttää myös interventioden vaikuttavuuden arviointiin, teettämällä mittausta ennen ja jälkeen intervention.
- (3) Mittaria on käytetty myös epidemiologisiin tutkimuksiin. Sitä voidaan käyttää sekä laajasti väestön mittaamiseen, että jonkin tarkemmin määritellyn, esim. tietyn etnisen väestönosan mittaamiseen.
- (4) Tutkijat käyttävät SDQ mittaria psykologian eri alueilla: kliinisiin, sosiaalisiin, geneettisiin, kasvatuspsykologisiin ja muihin tutkimuksiin.
- (5) Psykiatristen ongelmien seulontaan SDQ-mittari soveltuu myös kohtalaisesti.

SDQ-mittarin lomakkeet on käännetty usealle kielelle. Tutkin niistä suomenkielisiä. Lomakkeet on suunniteltu niin, että 11–17 -vuotiaille on itsetäytettävät lomakkeet, sitä nuoremmille ei. Lisäksi on opettajille ja vanhemmille lomakkeet, sekä jälkiseurantalomake intervention jälkeistä arviointia varten. Kysymykset ovat kaikissa lomakkeissa melkein samat, mutta itse täytettävässä lomakkeessa tietysti eri perspektiivistä. Esim. opettajien ja vanhempien lomakkeiden “Valehtelee tai petkuttaa

usein” on lapselle itselleen korvattu väitteellä “Minua syytetään usein valehtelemisesta tai petkuttamisesta”. Tässä tapauksessahan kysytään eri asioita ja lomakkeista voisi päätellä oletettavan, että vanhempien ja opettajien näkemys on oikea, kun taas lapselta jätetään kysymättä mahdollisesta syyllisyydestä ja kysytään sen sijaan vain syyttämistä.

Lomakkeen ensimmäinen sivu (lyhyemmän version ainoa sivu) sisältää väittämiä, joihin vastataan valitsemalla “ei päde”, “pätee jonkin verran” tai “pätee varmasti”. Kyseessä on siis yhdenlainen järjestysasteikko. Lomakkeiden pidemmissä versioissa on lisäkysymyksiä siltä varalta, että lapsella on ongelmia tunnetilojen, keskittymisen, käyttäytymisen tai muiden ihmisten kanssa toimeentulemisen kanssa. Taustakysymysten jälkeen näistä ongelmista kysyttäessä vastausvaihtoehdot ovat neliportaisella järjestystasteikolla.

Arviota varten vastaukset pisteytetään ohjeen mukaan ja pistemäärien perusteella voidaan tunnistaa oireilevia lapsia. Saatujen pisteiden mukaan vastaukset luokitellaan normaaliin, raja-arvoon tai poikkeavaan. Raja-arvoja sanotaan voitavan säätää tarpeen mukaan. Kokonaispistemäärän lisäksi pisteytystä tarkastellaan osa-alueittain, jotta mahdollisten vaikeuksien (tai prososiaalisen käytöksen) alue tai alueet voidaan havaita, kuten myös millä elämänalueella ne vaikuttavat.

SDQ-mittarin käytön esimerkki

Esimerkkinä SDQ-mittarin käytöstä tutustun seuraavaan artikkeliin:

“Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to screen for child psychiatric disorders in a community sample”

(ROBERT GOODMAN, TAMSIN FORD, HELEN SIMMONS, REBECCA GATWARD, HOWARD MELTZER

The British Journal of Psychiatry Dec 2000, 177 (6) 534-539; DOI: 10.1192/bjp.177.6.534

Katsottu 2015-08-26 osoitteesta <http://bjp.rcpsych.org/content/177/6/534.full>)

Tässä tutkimuksessa arvioitiin mahdollisuutta käyttää SDQ-mittaria psykiatrisia ongelmia omaavien brittiläisten lasten ja nuorten havaitsemiseen. Siinä verrattiin SDQ-mittarin tuloksia riippumattomien psykiatrien diagnooseihin. Tutkittavat olivat 5–15 -vuotiaita. Otanta oli alunperin

10438 lasta, joista 7984:sta saatiin vastaukset. Näistä 49,7% oli mies- ja loput naisoletettuja. Tutkittavien ikien keskiarvo oli 10,2 vuotta.

Usean tiedonantajan ollessa käytettävissä, SDQ tunnisti diagnoosin saaneita hyvin, mutta jos tiedonantajia (lomakkeen täyttäjiä) oli vain yksi, tulos oli paljon huonompi. Mittari identifioi 70 % tutkituista, joilla oli käytös-, hyperaktiivisuus-, masennus-, tai joitain ahdistusoireita, mutta vain 50 % niistä, joilla oli tiettyjä fobioita, eroahdistusta tai syömishäiriöitä. Kirjoittajat toteavat, että SDQ-mittarin käyttö voisi parantaa psykiatrista hoitoa tarvitsevien havaitsemista.